

האיחר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי
ח' אלול תש"פ 1339 (שנה כה')

נושא השבוע: תשובה (א)

ההפטרה: "רוני עקרה" (ישעיה נד)

פרשת כי תצא

האט,
עוד 22 יום
יום הדין!

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוהיך בידך ושבית שבי" (כא, י)

"כי תצא למלחמה על אויבך" - בשעה שאתה לוחם את מלחמתך התמידית נגד אויבך התמידי והנצחי, הוא היצר הרע, "ושבית שבי" - תלמד ממנו כיצד לנהל את המלחמה באותה מידה של זריזות ועקשנות שהוא משתמש כדי לשבותך, כן תעשה אתה. מכאן נלמד קל וחומר כיצד לשמור ולקיים את התורה והמצוות, באיזון זריזות והתלהבות צריך לרוץ למצוה, שאוכלים מפרותיה בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא. וחכם לב יחטוף מצוות בפרט בימים אלו של אלול ויזכה להיחתם לחיים טובים ולשלום. (מעייין השבוע)

"...כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך..." (כב, ז)

מקשר מרן החיד"א זצ"ל פסוק זה לתשובת האדם בחודש אלול ואומר: עורך האדם את חשבון נפשו ורואה שהלך בדרך שגויה ובנה בנייני תוהו. שב בתשובה ע"י שסותר את דרכו הישנה בה טעה ובונה "בית חדש", לבניין עדי עד. אם רוצה הוא באמת ובתמים שדרכו החדשה תצלה ותחזיק מעמד ולא ישוב לסורו אזי "ועשית מעקה לגגך", יציב גדרים וסייגים שיגדרו בעדו מלשוב ולחטוא ואז מובטח לו שלא ייפול ממעלתו. (מעייין השבוע)

הצגת התאטרון האחרונה

מעשה שהיה

גרשון כנרי (שם בדוי) היה שחקן תאטרון פופולארי, שניצל בעור שיניו מטלפיו של הצורר הנאצי. לאחר מסע בין מחנות ההשמדה קם וניצב על רגליו כנער בן 15, מותיר מאחוריו את כל בני משפחתו אחיו והוריו שנספו במשפחות. הוא זעק מקירות ליבו: "לא עוד, אני חי אני יהודי, אני עולה לארץ הקודש". בצקלון חייו הקצרים מרצדים להם מחזות זועה שלא משו מעיניו, "אבל אני מוכרח להיות שמח, מאושר" גמלה ההחלטה בליבו על סיפון האונייה "קתרניה", שהורידה אותו בחסות החשיכה בסמוך לחופי ויתקין והוא נישא על כתפיהם של קיבוצניקים אל חוף מבטחים. הוא הובא אל קיבוץ השומר הצעיר והחליט להשיל מעליו כל סממן יהודי מבית אביו. "דף חדש" הם קראו לזה והוא בלע את ההגדרה הזו ונשאב אל התרבות הציונית המודרנית שמהר מאד גילתה את כישוריו המופלגים. אמרו עליו: "הוא שופע חוש הומור, בדחן ממדרגה ראשונה, יש לו עתיד מזהיר". מגיל 18 החלה הקריירה המקצועית שלו כאיש במה.... גרשון כנרי היה אחרי 45 שנות ציונות, מפורסם ואהוד ורבים נהרו למופעי המקוריים. נכון, כבר שנים רבות הוא מחוץ לקיבוץ אך את המקום הוא זוכר לטובה, ובית אבא? זהו פרק חתום אצלו. בוקר אחד, נשמעו נקישות על דלת היילה שלו... בפתח עמד יהודי בן גילו "בוקר טוב, אני השכן החדש, אמש עברתי לגור בוילה ממול, שמי גדליה שיקובסקי, נעים מאוד". על ראשו הייתה מונחת כיפה קטנה, ופניו טובות

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:48-8:49

יציאת ש"ר ת: 8:28

יציאת שבת: 7:40

כניסת שבת: 6:50

וחייכניות. גרשון הביט צמוק בעיניו, רגע, הן מוכרות לו ומשום מה הוא רוצה לשכוח מהיכן, אבל המבט החודר, המחייך והאופטימי הזה לא מרפה ממנו. הנה דוחפים אותו למשרפה, הוא יודע שאלה רגעי האחרונים, הגלקסיים חובטים בהם הוא מתמוטט, לפתע הוא חש יד חזקה אוחת בצווארונו וגוררת אותו החוצה. הוא מפנה ראשו בחצי זווית ורואה את העיניים האלה, התכולות, העמוקות המחייכות, משדרות אופטימיות "ברת, ילד, ברת, לכוון הצריפים, שם ישנם ילדים שיוצאים לעבודה", ציווה עליו ובכך הציל את חייו.

"שב בבקשה, נעים מאד, שמי גרשון כנרי". "נעים מאד, הגעתי לכאן מחיפה כי כל ילדי ונכדי גרים במרכז, לכן מכרתי את עסקיי ורצוני לרוות נחת יהודית". כנרי שאף אויר לריאותיו ואמר לאחר שתיקה קצרה: "תראה גדליה, נדמה לי שאני מכיר אותך, תסלח לי, אתה ניצול שואה?", "כן, הבט הנה המספר על הזרוע", "אשוויץ?", "כן, איך ידעת?", "גם אני משם.... כמה חודשים לפני שהאמריקאים הגיעו דחפו אותי הנאצים למשרפה גדולה, היה שם בחור צעיר שמשך אותי ממש בכניסה לגיהנום ולחש לי: "ברח ילד...." הצלחתי למלט עצמי ולשרוד עד שהגיעו האמריקאים". גדליה נעץ בו מבטו ואמר: "כן... הייתי שם, ברחמי שמיים זכיתי ליחס טוב מצד סגן מפקד המחנה שמינה אותי לעוזר, הרבה נשמות זכיתי להציל, הנאצים היו מכים בי אבל הניחו לי, הם ידעו שהסגן מחבב אותי" דמעו עיניו. "הצללת גם אותי גדליה, גם אני ניצול שלך, העיניים שלך נשארו אותם עיניים" התרגש כנרי. "תודה להשם, אני רק שליח קטן שלו ומודה לו על רוב רחמי וחסדיו, זכיתי לעלות ארצה להינשא ולהקים משפחה". "נשארת יהודי מאמין אחרי כל הזוועות הללו?" התפלא כנרי. "בוודאי, מי שמצליח ללכת בין מלאכי המוות הרצחניים ולדלות מבין שיניהם הטורפות ילדים ולהצילם, מרגיש בחוש את ידו הרחומה של הקב"ה מגנה עליו... מי יודע כמה בתים הוקמו בזכות אומץ זה?", "אני איבדתי לחלוטין את הקשר עם הקב"ה, אני יבש לחלוטין מתורה ומצוות, חוץ מלהצחיק אנשים מעל במות לא עשיתי דבר... במידה רבה אני ליצן עצוב, לא הקמתי עד היום משפחה, הנקמה היחידה שלי בזוועות שחווייתי היא החיוך". בעת שנפרדו בלחיצת יד חמה וחיבוק חברי, הגיע מקצה הרחוב בחור כבן 22 על אופנוע גדול ממדים "סבא, מה קנית בית מול הבית של כנרי, השחקן המפורסם?". "זהו נכדי רוני, הוא היחיד מבין נכדי שאינו שומר מצוות ולדאבוני לועג לכל דבר שבקדושה, השם ירחם עליו", מלמל. כנרי שתק יודע שהוא עצמו לועג לקדושי ישראל. "נעים מאד, שמי רוני, אני הנכד של גדליה, אדון כנרי, דע לך שאני אחד ממעריצך הגדולים. שמעתי שבשבוע הבא יש לך מופע חדש, אשלם כל מחיר לקנות כרטיס בשורה הראשונה". "קיבלת אותו ממני במתנה" הפטיר גרשון, "אתה יודע מה השם המופע?" שאל "בוודאי, זה פורסם בעיתונים אולי לא אדייק אבל שמו "כנרי בא והולך מן העולם הבא".

"שם מאד משונה" לחש גדליה, "אין לך מושג סבא איזה ליצן מצחיק השכן שלך, הוא עושה צחוק מכל דבר שזז... בזכותך הפכנו לחברים וגם הרווחנו כרטיס ממנו". "תראה רוני, אני יהודי פשוט, מעולם לא הלכתי להצגות, זה לא בשביל יהודי עם אמונה, הליצנות היא רעה חולה ולעתיד לבוא כת ליצנים אינה רואה פני שכינה, הקב"ה פשוט מסלק אותה מעל פניו", ניסה לצנן את התלהבות נכדו. "נו, סבא, הסברת לי פעם שיש עולם הבא מיוחד לאנשים כאלה שמשמחים...", "אתה צודק רוני, מי שמשמח בני אדם לשם שמיים כדי להרבות אהבה ואחוה בין אדם לחברו ולפוגג שנאות וקללות, הוא איננו ליצן אדרבא הוא מרבה כבוד שמיים באהבת ישראל אמיתית שיונקת עוצמה מהתורה הקדושה, והשכן שלנו מקרב לבבות לאבא שבשמיים?". "מה אגיד לך סבא, הוא מתבדח הרבה על חשבון הרבנים, התורה והמצוות .... כולם צוחקים, דומני שבהצגה החדשה הוא הולך לעשות עסק עם העולם הבא".

גדליה נראה מודאג "נכדי היקר, ליבי דואב וכואב, גרשון כנרי סיפר לי שאני הצלתי אותו

ממוות בטוח על פיתחה של המשרפה באושוויץ, אם כך פני הדברים, הוא קיבל את חייו במתנה ומדוע שהקב"ה יצילו בשביל שיתלוצץ עליו ועל נוטרי מצוותיו? לא ולא? ליבי עליו, רוני אני אוהב אותך ומתפלל עליך שתזכה לשוב בתשובה. עשה לי טובה, אל תלך להצגה, מי שמתלוצץ על העולם הבא משחק באש, ודע לך בני שבעולם הבא יש דין ויש דיין, חבל... וותר על הרעיון" התחנן אך רוני לא ויתר.

האולם היה מלא, המופע עמד להתחיל בעוד שתי דקות, האורות כבו. במשך שעה ארוכה ריתק כנרי את הצופים במופיע יחיד, הליצנות בשיאה כשכולה בזיון קודשי ישראל כשהקהל לא מפסיק לצחוק מכל מילה. לפתע סימן בידו לקהל להפסיק לצחוק ואמר בארשת רצינית כי הוא כבר חוזר. זה כנראה חלק מההצגה הרגור רוני לעצמו, הקהל המתין בשקט חלפה חצי דקה, אחרי דקה נשמעו קריאות "הצילו, הצילו! יש כאן רופא באולם?" פרץ טכנאי התאורה לבימה, "גרשון כנרי התעלף, זה לא חלק מההצגה... רופא, רופא". דוקטור ששון שטייגר ורעיתו שהיא רופאה בכירה מיהרו לבמה וביצעו בכנרי פעולות החייה כשהוא מבקש להזעיק אמבולנס. האולם התרוקן אט אט, פני הצופים היו סקרניות ותמהות והיו שטענו שזה חלק מההצגה אך האמבולנס שהגיע אימת את החששות. רוני הנסער נכנס לאמבולנס והתיישב לצידו כשהוא מונשם וכמה מכות חשמליות מנסות להחזיר את ליבו לפעילות סדירה. סמוך לחדר מיון פקח עיניו ולחש לרוני: "הלו בחורצ'יק, תגיד להם שההצגה נמשכת, אני מיד חוזר לאולם, תגיד להם שהתבדחת". הוא לא ידע אם לצחוק או לבכות וליווה את כנרי עד חדר מיון.

הוא הגיע לבית סבו נסער ותאר בהתרגשות את שהרחש בהצגה וסופה והטראגי "סבא, כל הזמן מהדהדות לי המילים שאמרת לי שלשום 'מי שמתלוצץ על העולם הבא משחק באש...' לא יאמן", "כן, נכדי היקר מי שמדבר כך על הקב"ה, מי שמתריס נוהגים עימו באותה התרסה מידה כנגד מידה... ואני חושש לגרוע מכל". יומיים אחר כך, בהתקף לב שני איבד כנרי את הכרתו ונכנס למצב "קומה", ולאחר שלשה שבועות נפטר. למחרת פטירתו זעקו כותרות העיתונים: "גרשון כנרי נסע באמצע ההצגה לעולם הבא, ולא חזר משם". לאחר הלוויה הדליק גדליה נר נשמה והחל לומר תהילים לעילוי נשמת הילד ניצול השואה שלא זכה לנצל את חייו כדי להרבות כבוד שמיים. "סבא, תן לי ספר תהילים, גם אני רוצה לומר תהילים לעילוי נשמתו, בזכותו אני יודע שיש עולם הבא אבל שלא כמותו, אני אשתדל ללכת לשם כמו יהודי טוב", הוא ישב שעה ארוכה ואמר תהילים כשהוא מציץ מידי פעם בפרק הראשון בו כתוב: "...ובמושב לצים לא ישב...".

(אלבום 79-קובי לוי)

הלכות תשובה – בין אדם למקום

פיתת ההלכה

א. צריך אדם לשוב בתשובה לפני ה' על כל העבירות והחטאים שעשה בין בשוגג ובין במזיד (הרמב"ם הל' תשובה פ"א ס"א), ואפילו אם המעשה שעשה

הוא ספק עבירה (הרמ"א סי' תרג ס"א).

ב. אם החטא או העוון שעשה הוא כלפי ה' ומצוותיו זה נקרא חטא ש"בין אדם למקום" וצריך לחזור בתשובה ולבקש סליחה מהקב"ה.

אם החטא או העוון שעשה הוא כלפי אדם אחר [כגון: גנב ממנו, ציער אותו, דיבר עליו לשון הרע] צריך לבקש את סליחת חברו ולהשיב לו מה שלקח ממנו, ואחרי שסלח לו צריך לשוב בתשובה ולבקש סליחה לפני ה' יתברך על זה (גמ' יומא פה:).

ג. מה היא תשובה? שיעזוב החוטא את חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בליבו שלא יעשה עוד (הרמב"ם הל' צ). אבל האומר אחטא ואשוב, אחטא ואשוב אין מספיקים בידו משמים לעשות תשובה (גמ' יומא פה:). אך אם חזר בתשובה באמת ונכשל, ושוב חזר בתשובה ונכשל, אינו בכלל זה אלא יתחזק וינסה שוב והקב"ה יהיה בעזרו.

ד. התשובה כוללת שלושה שלבים: חרטה על העבר - שפרושה חרטה על מעשיו הרעים וצער על שהימרה את פי ה', וידוי על המעשה שעשה - יפרט בפיו את המעשה הרע שעשה וקבלה לעתיד

– יקבל בליבו שלא יחזור לעשותו עוד (הרמב"ם הל' ב, שערי תשובה לרבינו יונה גירונדי עמ' ט-י).
ה. ישתדל לשוב ב"תשובה מאהבה" שפירושה שחוזר מחמת שאוהב את הקב"ה ומצטער ומתבייש שחטא לפניו ולא ב"תשובה מיראה" שפירושה שירא מן העונש ולכן עשה תשובה ותיקן את החטא כדי שלא ייענש.

הטעם: שהחוזר ב"תשובה מיראה" נהפכים לו העבירות שעשה במזיד לעבירות עדיין להיענש על זה והחוזר ב"תשובה מאהבה" העבירות שעשה במזיד נהפכות לו לזכויות (גמ' יומא פה; פו:).

ו. כל אחד ואחת צריכים לחזור בתשובה בין מעט בין הרבה, גם אם הוא מתפלל 3 תפילות ביום ואו לומד תורה כל היום כפי שכתב קהלת (ז, כ): "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (אור לגיון אהבת הדסה לגר"צ אבא שאול עמ' קמד-קמו).

ז. כל אחד ואחת יכולים לחזור בתשובה ותתקבל תשובתם אפילו אם הם שקועים בעבירות עד מעל לראשם. ואין להם להקשיב ליצר הרע שלהם או לסביבתם שאומרים להם שאין להם סיכוי לחזור בתשובה לאור מה שהריעו. ויותר מזה אמרו חכמינו ז"ל 'במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד', כלומר גדולה מעלתם מפני שבעלי תשובה כובשים את יצרם יותר מהצדיקים (הרמב"ם פ"ז הל' א-ד, ילקו"י ימים נוראים סי' תרכ ס"ו).

ח. התשובה היא לא רק על עבירות שיש בהם מעשה כגון: חילול שבת, גזל, עריות וכדו' אלא גם על מידות רעות שבו צריך לחזור בתשובה כגון: כעס, קנאה, רדיפת כבוד וכדו'. ותיקון המידות קשה יותר מחזרה בתשובה על עבירות שיש בהם מעשה, כי כשאדם שקוע במידות רעות קשה לו לפרוש מהם (הרמב"ם פ"ז ס"ג). שהם תלויים במחשבתו והם בכלל מה שאמרו חז"ל (גמ' יומא כט:).
"הרהורי עבירה קשים מעבירה" (ילקו"י ס"ז ס"ד).

ט. אף על פי שטיקור התשובה היא עזיבת החטא, מכל מקום נכון שבעל תשובה יקבל על עצמו תיקון כדי לכפר על חטאיו (ילקו"י ס"ז ס"ח), מאחר והתורה מכפרת עוון טוב שיתחזק בלימוד תורה [בנוסף לתשובה] וגם אם נכשל בעבירות חמורות טוב שיתחזק בלימוד תורה בנוסף לתשובה (ס"ז).

י. כל המזכה את הרבים אין החטא בא על ידו וכל המחטיא את הרבים אין מספיקים בידו לעשות תשובה (פרקי אבות פ"ה מ"ח).

יא. יסוד היסודות של היהדות זה האמונה בהקב"ה שהוא ברא את העולם ומנהיגו וכל הנעשה בו ממנו יתברך, והשגחתו גם בהליכות העולם בדרך טבע. ויש דין ודיין ויצטרך האדם ליתן דין וחשבון על כל מעשה [ממומלץ לקרא את 13 העקרים של הרמב"ם העוסקים בזה, בכל יום - מופיע בסוף תפילת שחרית]. וכולם צריכים חיזוק לחיות ע"פ האמונה הזו בפרט שאמצעי התקשורת משדרים כל הזמן "כוחי ועוצם ידי עשה את החיל הזה" (הרמב"ם הל' מדע יקורי התורה פ"א, כור לזהב - לזכור חיבורי קדמונים על ספר איוב עמ' קא, אזהרות לרבי אליהו הזקן עמ' קח).

מקצת העבירות שמצוי שנכשלים בהם:

שבת וחגים – במלאכות בורר, בישול, מוקצה, דיבור חול ועוד (שבת כהלכה בהקדמה עמ' קסח). – ותקנה לזה ללמוד הלכות שבת.

כשרות – תולעים בירק ובדגים, בשר חלק לספרדים, לנפות את הקמח, הפרשת חלה, תרומות ומעשרות מפירות וירקות שקונים בשווקים הפתוחים שהם ללא הכשר, לקנות מוצרי מזון כשרים למהדרין.

תפילות וברכות - * כוונה בתפילה (ובפרט בתפילת 18 בברכה ראשונה ובקריאת שמע בפסוק הראשון) ובברכות. * הקפדה לברך ברכה ראשונה על כל מאכל ואם אכל שיעור אז גם ברכה אחרונה. * הקפדה להתפלל במנין. * איסור דיבור בזמן התפילה וקריאת התורה * נטילת ידיים כראות לפני אכילת לחם.

טהרה וצניעות – האשה צריכה להתלבש ולהתנהג בצניעות היינו ללבוש חצאית ללא שסעים שמכסה את הבדן [20 ס"מ מתחת לבדן] גם בישיבה, **גרבים לא פחות מ-100 דנייר**, שרוולים מכסים את מרפק היד, כיסוי ראש לאשה נשואה, טהרת משפחה כראות. איסור ריקודים מעורבים, איסור הליכה לחוף מעורב. גברים – שמירת העיניים מראיות אסורות, איסור ללחוץ יד לאשה אפילו לשם נימוס וכבוד.

לימוד תורה – חובה ללמוד תורה בכל יום (ש"ע י"ד סי' רמא) ובפרט מי שאינו בקי במצוות נכשל בהרבה עבירות (אורחות לדיקס עמ' 207) ועדיף ללמוד במסגרת שיעור (תורת כהנים בחוקות). גם הנשים תלמדנה את ההלכות השייכות להן (ילקו"י ח"א עמ' סג) [טוב ללמוד יחד עם כל בני הבית מס' הלכות בכל יום] אין לדבר בטלפון נייד בזמן התפילה ובשיעור תורה [שגורם לביטול תורה לו ולשאר משתתפי השיעור].

סליחות באשדוד בימים א-ה ב- 1:00 בצהריים בבי"כ כנסת ישראל רח' רבי טרפון אזור ז'

**סליחות באשדוד בימים א-ה ב- 12:30 בצהריים במקלט "אור ליעקב" רח' נתן אלבו 17 אזור ו
* מנחה ב-1:10**